

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15994

Tarih : 20.01.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'yi yakından ilgilendiren bölgesel krizler karşısında dış politikaya yön veren siyasi iktidar ve özelde Dışişleri Bakanlığı tarafından kalıcı barış, adil çözüm ve istikrar lehine yaklaşım geliştirmek yerine daha derin çözümsüzlüklere, çatışmalara ve kaotik gelişmelere zemin hazırlayan güvenlikçi bir dış politika konseptini yürütmesinin sebeplerini, bunun yaratacağı bölgesel etkileri ve çözüm odaklı barışçıl dış politika adımlarının tüm boyutlarıyla değerlendirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 102. Maddeleri gereğince Genel Görüşme açılmasını arz ve talep ederiz.

Gülüsthan KILIÇ KOÇYİĞİT

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye dış politikası, özellikle son 15 yılda realist bakış açısından daha da uzaklaşarak, öngörülebilirliğin azaldığı ve söylem ile eylem arasındaki makasın giderek açıldığı çalkantılı bir dönem haline gelmiştir. İktidarın "Stratejik Özerklik" veya "Türkiye Yüzyılı" gibi iddialı vizyonlarla sunduğu bu yeni dönem, yakından incelendiğinde ilkesel bir duruştan ziyade, iç politikanın ihtiyaçlarına ve ekonomik zorunluluklara göre şekillenen keskin manevralarla dolu olduğu görülecektir. Siyasi retorikte kullanılan yüksek perdeden ahlaki iddialar ile sahada uygulanan "reelpolitik" pratikler, dış politikada derin bir kimlik bunalımına ve tutarlılık eleştirilerine kapı aralamaktadır.

Bunun en çarpıcı örneği, belki de iktidarın en hassas olduğu Filistin meselesinde görülmektedir. İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları karşısında yürütme, İsrail yönetimini "soykırmacı" ve "terör devleti" olarak nitelendirmiş, Batı dünyasını da suç ortaklığıyla itham etmiştir. Ancak bu sert retorik, uzun süre sahadaki ticari gerçekliklerle örtüşmemiştir. Savaşın en şiddetli dönemlerinde dahi Türkiye limanlarından İsrail'e çelik, çimento ve çeşitli stratejik malzemelerin sevkiyatı devam etmiştir. İsrail'e karşı en sert söylemler yürütülürken, bu yaklaşım asla somut bir niteliğe, yaptırıma dönüşmemiş, Suriyeli Kürtler ile İsrail arasında işbirliği olduğu iddialarıyla dış politikada Kürt karşıtı refleks denebilecek hem anti-semitizm hem de Kürt fobisi birlikte yürütülmektedir.

Dış politikada Kürtleri ötekileştiren söylemler devam ederken, İsrail ile HTŞ Rejimi arasında yapılan Paris Anlaşması'nda Kürtleri İsrail ile işbirliği yapmakla suçlayan Dışişleri Bakanlığı'nın Paris'te HTŞ'nin yanında yer aldığına tüm kamuoyu tarafından tanıklık edildi. Suriyeli Kürtler'in yüzünü Ankara'ya dönmesi için tek dostane adım sergilenmediği gibi, 10 Mart Mutabakatı'na asıl uymayanın HTŞ Yönetimi olmasına rağmen Kuzey ve Doğu Suriye Yönetimi üzerinde baskı oluşturuldu. En nihayetinde Suriyeli Kürtler çatışmasızlığı sağlayacak anlaşmalar yapmaktan yanayken, asıl mutabakata varmamak üzere manevralar yapanın HTŞ olduğu ve sadece oyalama taktiğinin uygulandığı da son gelişmelere bakıldığında kolaylıkla anlaşılmaktadır. Yani IŞİD projesini yeniden canlandırmak amacıyla Kürtlerin yaşadığı bölgelere yönelik saldırılar çoktan planlanmıştı. Türkiye'deki Kürtler ile bir normalleşme sağlamaya çalışırken, Suriyeli Kürtleri kazanımlarını geriye düşürecek bir dış politika anlayışının sergileniyor olması, Kürtlerle tarihsel bağları güçlendirmekten ziyade, zayıflatmakta ve kırılmalara neden olmaktadır.

İç politikada Kürt yurttaşlara yönelik "kardeşlik" vurgusu yapılırken, sınırın hemen diğer tarafındaki dış politika stratejisi, Kürtlerin herhangi bir siyasi statü elde etmesini engellemek üzerine kuruludur. Türkiye, Suriye'deki askeri varlığını meşrulaştırmak için bölgedeki radikal İslamcı gruplarla çok boyutlu iş birliği yapmaktan çekinmemektedir. Seküler bir yaşam tarzını benimseyen Kürt toplumuna karşı, cihatçı ideolojiye sahip yapıların desteklenmesi, Batı kamuoyunda Türkiye'nin IŞİD ile mücadeledeki samimiyetinin de sorgulanmasına neden olmaktadır.

Suriye başta olmak üzere Ortadoğu'da yürütülen dış politikanın halkları, halkların demokratik iradelerini esas almakta çok, tekçiliğe dayanan, çoğulculuğu dışlayan ve güvenlik paradigmasına dayalı olması ne yazık ki, bölgesel krizleri derinleştirmekte ve çözümsüzlüğü beslemektedir.

Bir başka çelişki, Kıbrıs ve Suriye politikaları yan yana getirildiğinde daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Ankara, Kıbrıs meselesinde Birleşmiş Milletler'in federasyon temelli çözüm önerilerini reddederek, adanın bölünmesini ve Kuzey Kıbrıs'ın ayrı, egemen bir devlet olarak tanınmasını savunmaktadır. Ancak aynı dış politika aklı, Suriye söz konusu olduğunda orada yaşayan Kürt toplumunun demokratik bir gelecek içinde yaşamaya dair ademi merkeziyetçi taleplerini yok saymaktadır. Bu çifte standart, Türkiye'nin bölgesel tezlerinin hukuki ve ilkesel tutarlılığını tartışmalı hale getirmektedir. Çok daha vahim olanı ise, İsrail'in Suriye'nin toprak bütünlüğüne karşı attığı her adımda Ankara'dan bir ses çıkmayıdır.

Yine Dışişleri Bakanlığı, İran'a yönelik olası askeri müdahalenin doğru olmadığını ileri sürmektedir. Askeri yöntemlerin seçenek olmadığına kabulü bağlamında bu yaklaşım olumludur. Ancak, aynı akıl, mesele Suriye ve Kürtler olduğunda "Şam yönetimi ihtiyaç duyarsa askeri operasyonlara destek verebiliriz" diyerek, askeri seçeneği ön plana çıkarmakta, diplomatik alanı zayıflatmaktadır. Tahran'da başka, Şam'da başka işleyen bir dış politika aklının yarattığı çelişkili durum izaha muhtaç birçok boyut taşımaktadır.

Öte yandan, Türkiye'nin Batı ile ilişkileri de hedefler ve uygulamalar arasındaki derin uçurumdan nasibini almaktadır. Resmi söylemde Avrupa Birliği'ne tam üyelik hala stratejik bir hedef olarak korunsun da, uygulamada AB'nin temel taşı olan Kopenhag Kriterleri'nden hiç olmadığı kadar uzaklaşmıştır. Hukukun üstünlüğü ilkesinin aşınması, AİHM kararlarının uygulanmaması ve temel haklardaki gerilemeler, AB üyeliği hedefini retorik bir kabuktan ibaret hale getirmiştir. Brüksel ile ilişkiler, demokratik değerler ortaklığından çıkıp, sadece mülteci akınını durdurma karşılığında finansal destek sağlanan bir "al-ver" ilişkisine indirgenmiştir.

Tüm bu nedenlerle dış politika alanında daha birçok tutarsız ve çözümsüzlük üreten yaklaşımın görüşülmesi amacıyla bir Genel Görüşme açılmasını talep ederiz.